

1.2.6 SC6: přispívat k zastavení a zvrácení úbytku biologické rozmanitosti, posilovat ekosystémové služby a zachovávat stanoviště a krajiny

K naplňování specifického cíle 6 a řešení potřeb v oblasti biodiverzity a ekosystémových služeb přispívá celkem 15 intervencí jak z EZZF (v oblasti přímých plateb, ekoschémat a dále intervence v sektoru včelařství), tak v oblasti rozvoje venkova a tato jsou sledovány pomocí deseti následujících ukazatelů výsledku. R.14, R.18, R.22, R.24, R.27, R.30, R.31, R.33, R.34, R.35.

Vzhledem k rozsahu intervencí přispívajících danému cíli a počtu výsledkových ukazatelů je popis aktuálního stavu naplňování SC 6 uveden jako samostatná příloha č. 1.2.6 SC6

R.14 sleduje ukládání uhlíku v půdě a biomase. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 2 495 583 ha (z plánovaných 2 456 316 ha), průběžného cíle bylo téměř dosaženo. Největší míru příspěvku má intervence Režimy pro klima a životní prostředí (05.31), a to na ploše zemědělské půdy, kde jsou uplatňovány takové postupy, které přispívají k účinnému a udržitelnému hospodaření s přírodními zdroji. K naplňování tohoto indikátoru rovněž přispívá intervence 16.70 AEKO – Zatravňování orné půdy, 18.70 AEKO – Ošetřování extenzivních travních porostů a 26.70 Péče o založený agrolesnický systém, rovněž popsána v kapitole 1.2.4.

R.18 byl zvolen pro intervence poskytující investiční podporu pro odvětví lesnictví. Ke konci FY 2025 bylo proplaceno celkem 5 784 198 EUR. Plánované hodnoty 46 580 127 EUR nebylo zatím dosaženo z důvodu pozdějšího zahájení příjmu žádostí a zpoždění výplat. K naplňování tohoto indikátoru přispěla za FY 2025 intervence 41.73 Zalesňování zemědělské půdy – založení porostu s hodnotou 9 594 EUR. Dále byly realizovány projekty v intervenci 38.73 ve výši cca 135 tis. EUR, projekty v intervenci 39.73 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin ve výši přibližně 214 tis. EUR a dále byly projekty realizovány v rámci intervence 43.73 Neproduktivní investice do udržitelného rozvoje rekreační funkce lesa, a to ve výši 96 tis. EUR.

R.22 byl zvolen pro intervence podporující závazky týkající se lepšího hospodaření s živinami. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 1 438 943 ha (z plánovaných 1 606 404 ha), což je 90 %. K naplňování tohoto indikátoru je uvedeno v kapitole 1.2.5.

R.24 byl zvolen pro intervence podporující závazky vedoucí k udržitelnému používání pesticidů za účelem snížení jejich rizik a dopadů. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 838 739 ha, cílová hodnota 806 785 ha, resp. 22,96 % posuzovaná vůči celkové ploše z.p., byla dosažena a mírně překročena. Plošná environmentální opatření rozvoje venkova přispívají k naplňování tohoto indikátoru především intervencí 23.70 Ekologické zemědělství s hodnotou 565 010 ha. K ukazateli přispívá i 05.31 – více v příloze č. 1.2.5 SC 5.

R.27 sleduje výkonnost v oblasti životního prostředí nebo klimatu prostřednictvím investic do venkovských oblastí. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno celkem 35 projektů, což je 14 % z plánované hodnoty pro rok 2025. Celková cílová hodnota tak nebyla dosažena (projekty jsou v administraci, ale ještě nejsou doporučené). Podrobněji uvedeno v kapitole 1.2.5.

R.30 byl zvolen pro intervence podporující závazky na ochranu lesů a řízení ekosystémových služeb. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 22 344 ha lesů (z plánovaných 28 163 ha), cílová hodnota (1 % lesní půdy, na niž se vztahují závazky na podporu ochrany lesů a řízení

ekosystémových služeb) nebyla dosažena. Plnění tohoto indikátoru je podrobněji uvedeno v kapitole 1.2.4.

R.31 byl zvolen pro intervence podporující závazky k zachování či obnově biologické rozmanitosti. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 999 229 (z plánovaných 1 129 099 ha), což představuje nárůst o více než 208 tis. ha oproti roku 2024. Cílové hodnoty nicméně nebylo dosaženo (plněno na 88,5 %). Největší příspěvek jsme předpokládali díky intervenci 18.70 AEKO – Ošetřování extenzivních travních porostů. Důvodem nižšího plnění je meziroční pokles výměry trvalých travních porostů v LPIS v důsledku nově zavedených podmínek DZES a ekoplatby v přímých platbách a povinností vyčlenit určité procento neproduktivních ploch. Dále byl zaznamenán nižší zájem o intervenci 20.70 AEKO – podpora biodiverzity na o.p. konkrétně o titul Druhově bohaté pokrytí o.p., kde bylo přijato cca o 22 tis. méně ha, než bylo plánováno. Dále je do tohoto indikátoru zahrnuta intervence 19.70 AEKO – Krajinnotvorné sady s hodnotou 594 ha. K plnění indikátoru přispívá částečně i intervence 05.31, a to podmínkou hospodaření na travních porostech, kde je vyžadováno ponechání nepokosů na plochách (dílech půdních bloků) větších než 12 ha – této podmínce odpovídá necelý 1 tis. ha travních porostů. Nektarodárný úhor zaměřený na podporu hmyzu závislého na zdrojích pylu a nektaru byl v roce 2025 založen na ploše 8,1 tis. ha.

R.33 byl vybrán pro intervence podporující závazky týkající se sítě Natura 2000. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 201 713 ha plochy podpořených intervencí s příspěvkem vůči biodiverzitě lokalizovaných v oblastech sítě Natura 2000 (z plánovaných 208 667). Cílová hodnota (21,98 % z celkové plochy sítě Natura 2000, na niž se vztahují podpořené závazky) byla dosažena z 97 %. K naplňování tohoto indikátoru přispívá více intervencí, např. 05.31 Režimy pro klima a životní prostředí, 18.70 AEKO – Ošetřování extenzivních travních porostů anebo 29.70 Lesnicko-environmentální platby – biodiverzita s titulem zachování porostního typu hospodářského souboru.

R.34 byl vybrán pro intervence podporující závazky týkající se péče o krajinné prvky, včetně živých plotů a stromů. Ke konci FY 2025 bylo podpořeno 17 773 ha (plánováno 32 180). Plánované hodnoty pro rok 2025 bylo dosaženo pouze z 55,5 %, neboť výměra neproduktivních ploch – krajinných prvků a ploch environmentálně cenných, které v krajině nesou ekologicko-stabilizační funkce specificky strukturované zemědělské půdy ČR je nižší, než jaká se při přípravě SP SZP očekávala. Očekávání nicméně byla založena na podmínkách intervencí a plateb přispívající k naplnění tohoto indikátoru, která byla při projednávání národního předpisu (nařízení vlády) významně zpřísněna. Toto zpřísnění, které s sebou přineslo i nižší zájem ze strany žadatelů, se již nepromítlo do v té době schválené verze SP SZP. Při plnění cílové hodnoty R.34 je nutné brát v potaz i skutečnost, že stanovení cíle bylo kalkulováno při tvorbě SP SZP a zohledňovalo celkovou výměru odhadované plochy intervence 05.31.02 Celofaremní ekoplatby v prémiovém stupni. S ohledem na nastavení podmínek v rámci národní legislativy byla původně stanovená cílová hodnota O.8 (příspěvek platby 05.31.02) snížena z očekávaných 20 tis. ha na 12 tis. ha. Změna plánovaného výstupu byla modifikací SP SZP realizována úpravou výstupového indikátoru (O.8), nicméně se nepromítla do indikátoru výsledku (R.34).

Do ploch indikátoru R.34 se započítávají neproduktivní plochy typu krajinný prvek nebo jeho část na orné půdě, plochy hnízdiště čejky chocholaté, plochy druhově bohatého pokrytí orné

půdy, plochy v agrolesnictví, plochy ochranného pásu kolem evidovaného krajinného prvku, plochy ozeleněného kolejového řádku, ochranného pásu typu souvrať, ochranného pásu s půdoochrannými technologiemi, ochranného pásu dělicího, biopásu, ochranného pásu podél vody a nektarodárného úhoru. Nektarodárný úhor je zaměřen na podporu hmyzu závislého na zdrojích pylu a nektaru (včela medonosná, čmelák, samotářské včely) z kvetoucích rostlin. Zemědělsky intenzivně využívaná krajina je pro hmyz a další živočichy značně chudým prostředím, kvetoucí rostliny na většině území ČR chybí. Plochy identifikované ze strany ČR jako plochy přispívající k naplňování tohoto indikátoru vytvářejí potravní, migrační a areálové zóny pro volně žijící organismy, dominantně pro faunu a nižší organismy v rámci půdního bloku, včetně vytvoření vhodného půdního prostředí nacházející se pod touto plochou. Stejně tak např. plochy nektarodárných úhorů zvyšují spektrum druhů kvetoucích rostlin na zemědělské půdě. S ohledem na strukturu zemědělské krajiny a velikost dílů půdních bloků jsou všechny identifikované plochy plochami s ohledem na vytváření vyšší rozmanitosti identifikovány a vyhodnoceny jako cenné.

Z cílové hodnoty 32 tis. ha těchto ploch bylo v roce 2023 podpořeno necelých 18 tis. ha. V roce 2023, resp. FY 2024) tato plocha činila 27 tis. ha. Nicméně pro rok příjmu 2024 (FY 2025) došlo k významné úpravě podmínky splnění minimální výměry tzv. neprodukcčních ploch, a tím i k poklesu výměry tohoto výsledkového indikátoru. Neprodukcčních ploch musel žadatel vyčlenit 5 % (orné půdy) pro plnění podmínek v rámci intervence 05.31, zároveň byl upraven váhový koeficient plochy meziplochin (z hodnoty 0,3 na 1), což v celkovém kontextu mělo dopad na vyčleněné plochy neprodukcčních ploch, které byly započteny do ukazatele R.34. Tuto skutečnost z pohledu řízení SP nešlo zcela ovlivnit, neboť ČR implementovala prováděcí nařízení Komise (EU) 2024/587 ze dne 12. února 2024 a v roce 2025 využila výjimky z podmínky plnění minimálního procentního podílu neprodukcčních ploch z orné půdy rámci standardu DZES 8. V návaznosti na tuto přijatou výjimku a ve snaze přispět k naplňování SC 6 zavedla ČR počínaje rokem příjmu 2025 nové intervence na podporu vzniku nových krajinných prvků a na podporu údržby krajinných prvků. V tomto kontextu také došlo k úpravě způsobilého hektaru, kdy se za způsobilé (součást dílu půdního bloku) považují krajinné prvky, které se historicky, alespoň z 50 %, nacházely na zemědělsky obhospodařované půdě. ČR dále ve snaze navýšit plochy a motivovat další zemědělce navýšila plánovanou jednotkovou částku pro prémiový stupeň celofaremní ekoplatby. Kromě tohoto je snahou zvýšení povědomí poskytování informací o jednotlivých nadstavbových titulech ekoplatby a osvěta, úprava podmínek ad. Všechny kroky směřující k větší ochraně a tvorbě krajinných prvků jsou prováděny v úzké spolupráci a v koordinaci resortu zemědělství a životního prostředí (odborná spolupráce při přípravě podmínek, nastavení kontrolních postupů a proškolení inspektorů platební agentury, propagace). V rámci naplňování cílů v oblasti ochrany environmentálně cenných ploch existuje komplementární vazba podpor SP SZP a podpor resortu životního prostředí.

Ukazatel **R.35** je přímo navázán na včelařské intervence. Ke konci FY 2025, bylo podpořeno celkem 638 352 včelstev. Dle plánu pro rok 2025 mělo být podpořeno minimálně 521 000 včelstev. Cíl pro rok 2025 byl tedy splněn o více 17 %.